

5. Малый бизнес: зарубежный опыт [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cci.crimea.ua>
6. Миссия ТПП РФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.tpprf.ru>
7. **Науменко С. В.** Регіональна палата – ключ до нових ринків / С. В. Науменко // Діловий вісник. – 2003. – № 4 (107). – С. 22 – 23.
8. **Пшонка О. Г.** Роль Торгово-промышленных палат в системе международной экономики / О. Г. Пшонка // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сборник научных трудов. – Донецк : Дон НУ, 2001. – С. 205 – 209.
9. Торгово-промислові палати України та країн СНД [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://books.br.com.ua/>
10. ТПП України сьогодні [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ucci.org.ua>
11. **Чижиков Г. Д.** Деятельность Торгово-промышленных палат / Г. Д. Чижиков // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сб. науч. тр. – Донецк : Донеччина, 1999. – С. 33 – 38.
12. **Яновский В. П.** Торгово-промышленная палата: история и современность / В. П. Яновский // Торгівля і ринок України. – Донецьк, 1999. – Вип. 9, Т. 1. – С. 191 – 201.

REFERENCES

Boldyr, H. M. "Modeli povedinky torhovo-promyslovoi palaty iak informatsiinoho ahenta v systemi vzaemodii biznesu ta vlady" [Behavior patterns Chamber of Commerce as an information agent system between business and government]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 1(15) (2009): 39-43.

- Chizhikov, G. D. "Deiatelnost Torgovo-promyshlennykh palat" [Activities of Chambers of Commerce]. In *Problemy razvitiia vneshneekonomicheskikh svyazey i privlecheniia inostrannykh investitsiy: regionalnykh aspekt*, 33-38. Donetsk: Donechchina, 1999.
- Dobkina, K. R. "Torhovo-promyslova palata Ukrainy: istoriko-pravovi aspekty vynyknennia ta stanovlennia" [Commerce and Industry of Ukraine: historical and legal aspects of the origin and development]. *Visnyk prokuratury*, no. 8 (2008): 120-124.
- Hurniak, I. L. "Reitynhova otsinka torhovo-promyslovykh palat rehioniv Ukrainy" [Rating score of Chambers of Commerce of Ukraine's regions]. *Ekonomichni ESE*, no. 16 (2003): 57-60. [Legal Act of Ukraine] (1997).
- "Missiia TPP RF" [Mission RCCI]. <http://www.tpprf.ru>
- "Malyy biznes: zarubezhnyy opyt" [Small business: international experience]. <http://cci.crimea.ua>
- Naumenko, S. V. "Rehionalna palata - kliuch do novykh rynkiv" [Regional Chamber - the key to new markets]. *Dilovyi visnyk*, no. 4(107) (2003): 22-23
- Pshonka, O. G. "Rol Torgovo-promyshlennykh palat v sisteme mezhdunarodnoy ekonomiki" [Role of Chambers of Commerce in the international economy]. In *Problemy razvitiia vneshneekonomicheskikh svyazey i privlecheniia inostrannykh investitsiy: regionalnyy aspekt*, 205-209. Donetsk: Don NU, 2001.
- "TPP Ukrainy syohodni" [Chamber of Ukraine today]. <http://www.ucci.org.ua>
- "Torhovo-promyslovi palaty Ukrainy ta krain SND" [Chambers of Commerce in Ukraine and CIS countries]. <http://books.br.com.ua/>
- Yanovskiy, V. P. "Torhovo-promyshlennaiia palata: ystoriia y sovremennost'" [Chamber of Commerce: Past and Present]. *Torhivlia i rynek Ukrainy*, vol. 1, no. 9 (1999): 191-201.

УДК 339.544

ОЦІНКА, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СВІТІ

СТЕБЛЯНКО М. Д.

УДК 339.544

Стеблянко М. Д. Оцінка, проблеми та шляхи вдосконалення технічного регулювання зовнішньоекономічної діяльності у світі

У статті проаналізовано стан технічного регулювання ЗЕД у світі та в Україні, визначено основні проблеми та шляхи підвищення ефективності сертифікації. Розглянуто систему технічного регулювання ЄС та наведено приклади застосування технічних бар'єрів окремими країнами для забезпечення безпеки товарів на внутрішньому ринку. Запропоновано розробити стратегії розвитку національної системи інформаційного забезпечення технічного регулювання та призупинити перехід від системи обов'язкової сертифікації до системи оцінки відповідності вимогам технічних регламентів.

Ключові слова: технічне регулювання, технічний регламент, сертифікація, стандартизація, Кодекс Аліментаріус.

Бібл.: 13.

Стеблянко Марина Дмитрівна – аспірантка, кафедра міжнародної економіки, Академія митної служби України (вул. Рогальова, 8, Дніпропетровськ, 49000, Україна)

E-mail: smd.amsu@ukr.net

УДК 339.544

UDC 339.544

Стеблянко М. Д. Оценка, проблемы и пути усовершенствования технического регулирования внешнеэкономической деятельности в мире

В статье проанализировано состояние технического регулирования ВЭД в мире и в Украине, определены основные проблемы и пути повышения эффективности сертификации. Рассмотрена система технического регулирования ЕС и приведены примеры применения технических барьеров некоторыми странами для обеспечения безопасности товаров на внутреннем рынке. Предложено разработать стратегию развития национальной системы информационного обеспечения технического регулирования и приостановить переход от системы обязательной сертификации к системе оценки соответствия требованиям технических регламентов.

Ключевые слова: техническое регулирование, технический регламент, сертификация, стандартизация, Кодекс Алиментарийс.

Библ.: 13.

Стеблянко Марина Дмитриевна – аспирантка, кафедра международной экономики, Академия таможенной службы Украины (ул. Рогальева, 8, Днепропетровск, 49000, Украина)

E-mail: smd.amsu@ukr.net

Steblyanko M. D. Assessment, Problems and Ways of Improvement of Technical Regulation of Foreign Economic Activity (FEA) in the World

The article analyses the state of technical regulation of FEA in the world and Ukraine and identifies main problems and ways of increase of efficiency of certification. It considers the system of technical regulation of EU and provides examples of application of technical barriers by some countries for ensuring security of goods in the domestic market. The article offers to develop a strategy of development of the national system of information provision of technical regulation and suspend transition from the system of mandatory certification to the system of assessment of correspondence with requirements of technical orders of business.

Key words: technical regulation, technical order of business, certification, standardization, Codex Alimentarius.

Bibl.: 13.

Steblyanko Maryna D. – Postgraduate Student, Department of International Economics, Ukrainian Academy of Customs (vul. Rogalyova, 8, Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine)

E-mail: smd.amsu@ukr.net

У період ринкової економіки якість продукції відіграє одну з вирішальних ролей у її здатності конкурувати з іншими товарами. Інструментами забезпечення якості товарів є стандартизація, взаємозамінність, метрологія, технічні вимірювання і сертифікація продукції, робіт і послуг. На сьогоднішній день світові ринки насичуються однорідними товарами, що пов'язано перш за все зі спрощенням технічного регулювання з боку держав.

Встановлення основних проблем технічного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та розробка шляхів їх вирішення необхідні для підвищити якості продукції, полегшення суб'єктам ЗЕД процедури проходження сертифікації тощо.

Розробкою теоретичних і методологічних засад удосконалення системи технічного регулювання займалися багато вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, серед яких: А. Сміт, К. Маркс, Й. Шумпетер, Т. Еггертссон, Д. Норт, Г. Воронін, Ф. Давидовський, А. Лопатніков, В. Дятлова, В. Коршунов, Н. Московська, Н. Сапухіна, О. Язвінська та ін.

Варто відзначити дослідження Н. Салухіної [1] у питаннях сертифікації і технічних бар'єрів у торгівлі, спираючись на міжнародні торговельні договори, і В. Дятлової [2] у розробці порівняння системи сертифікації та стандартизації у деяких країнах світу та в Україні.

У вітчизняній літературі залишаються недостатньо дослідженими питання технічного регулювання у ЄС та впливу різних міжнародних документів із технічного регулювання на суб'єктів ЗЕД, обсяги торгівлі та безпечність продукції.

Метою статті є проведення аналізу застосування технічного регулювання у світі та оцінка впливу міжнародних і національних нормативно-правових актів щодо технічного регулювання деяких продуктів харчування на безпеку людей та розробка рекомендацій щодо вдосконалення системи технічного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Загальну схему системи технічного регулювання можна представити у такому вигляді піраміди: стандартизація та метрологія (в основі), оцінка відповідності (посередині), акредитація органів з оцінки відповідності (у верхині)[3].

Відповідати певним стандартам є добровільним вибором підприємства, а от технічні регламенти за своєю природою є обов'язковими. Тобто якщо продукція, яка імпортується, не відповідає технічним регламентам, вона не буде дозволена до ввезення на територію країни, а невідповідність стандартам дозволяє ввезення товарів з подальшою конкуренцією на ринках країни. У більшості країн світу системи технічного регулювання є недержавними і залежать від держави лише певною мірою.

Країни – члени Світової організації торгівлі (СОТ) повинні відповідно до Угоди з технічних бар'єрів у торгівлі (ТБТ) подавати до СОТ усі прийняті технічні регламенти, які можуть вплинути на торгівлю з іншими країнами-членами.

У країнах ЄС вільне переміщення товарів здійснюється згідно з «Новим підходом» до технічної гармонізації і стандартизації (прийнятий Радою Європи 7 травня 1985 року) і «Глобальним підходом» у сфері оцінювання відповідності (прийнятий Радою Європи 21 грудня 1989 року). Такі підходи реалізують через відповідні інструменти – директиви ЄС, які також затверджує Рада Європи. Крім того, в ЄС існують угоди про взаємне визнання результатів оцінки відповідності з такими країнами, як Японія, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Швейцарія, Ізраїль [4].

В Європейському союзі біля 160 директив контролюють тільки питання безпеки та якості харчової продукції. У Директиві 98/34/ЄС вирішення питань у сфері регулювання стандартів та технічних умов у ЄС покладено на Європейський комітет із стандартизації (CEN), Європейський комітет з стандартизації в галузі електротехніки (CENELEC), Європейський інститут телекомунікаційних стандартів (ETSI).

Членами CEN і CENELEC є національні органи з стандартизації держав – членів ЄС, які мають комітети, що контролюють зміни в поточній європейській стандартизації. Наприклад, німецькою організацією, яка розробляє стандарти, є Німецький інститут стандартів (DIN – *Deutscher Industrie Normenausschuss*).

Кожен комітет із стандартів відповідає за різні галузі діяльності та координує відповідну роботу із стандартизації на рівні ЄС і на міжнародному рівнях. Як правило, комітет із стандартизації в DIN включає в себе ряд технічних підкомітетів. Цікавим є той факт, що DIN пропонує форум, на якому зацікавлені сторони зустрічаються для того, щоб обговорити і визначити їх конкретні вимоги щодо стандартизації і формування результатів у вигляді німецьких стандартів. Робота зі стандартами здійснюється 26 000 зовнішніми експертами, які виступають як добровільні делегати у більш ніж 4000 комітетах. Проекти стандартів опубліковані для громадського обговорення, а всі коментарі перевіряються перед остаточною публікацією стандарту.

Оцінка відповідності є обов'язковим кроком для виробника в процесі дотримання спеціального законодавства ЄС. Метою оцінки відповідності є забезпечення дотримання узгодженості на всіх етапах виробничого процесу з метою полегшення прийняття кінцевого продукту. Законодавство ЄС дає виробникам деякий вибір щодо оцінки відповідності, залежно від рівня ризику, пов'язаного з використанням продукту. Вони варіюються від самостійної сертифікації, експертизи та виробництва, типу системи контролю якості, до повної системи забезпечення якості. Наприклад, у Німеччині однією з організацій, відповідальних за випробування і сертифікацію, є Асоціація технічного нагляду (*Underwriters Laboratories* або *Technischer Überwachungsverein eB – TÜV*), що є приватною компанією, створеною для перевірки та випробувань продукції на відповідність німецьким стандартам

Однак, не дивлячись на масштабність напрацювань у сфері технічного регулювання, значна кількість розроблених міжнародних стандартів, у тому числі й європейських, мають деякі недоліки, через що на ринки виходить небезпечна для людей продукція. Так, до прикладу порівняємо міжнародні та вітчизняні стандарти молочної продукції, а саме – на виробництво вершкового масла.

Міжнародним стандартом Codex Stan № 279-1971 (REV. 1-1999, AMD. 2003, 2006) [5] передбачено, що високожирні види вершкового масла повинні складати масову частку жиру виключно з молока та / або продуктів, отриманих з молока коров'ячого не менше як 80%.

Міжнародним стандартом CODEX Stan № 192-1995 [6] передбачається можливі у використанні харчові добавки у виробництві вершкового масла із жирністю більше 80%, які включають такі небезпечні для здоров'я людини компоненти, як антиоксиданти (E338 – ортофосфорна кислота, E339 – 343), що захищають продукти харчування від окислення, зміни кольору та стабілізатори (E450 – 451, E451 – трифосфат натрія, трифосфат калія), що зберігають кон-

систенцію продуктів, підвищують їх в'язкість. Дані харчові добавки викликають розлад шлунку, включаючи вимивання кальцію з організму людини та появи карієсу, остеопорозу.

Широке використання фосфатів у виробництві може викликати порушення співвідношення між кальцієм і фосфором в харчовому раціоні і сприяти кальцифікації судин [7, с. 10].

Кількість харчових добавок, які використовують у харчовому виробництві більшості країн світу, досягає 500 найменувань, у США перевищує 1500, у країнах ЄС досягає 1200, у Росії — 415, у ФРГ — 350, в Україні — 221. Широке використання харчових добавок у країнах Європи та США сприяє проникненню їх разом з імпортованими продуктами на ринок України. Тому зустрічаються випадки вживання харчових добавок, не дозволених для використання в Україні, мають місце харчові отруєння серед населення. Усе це свідчить про недосконалість вітчизняного законодавства [8].

Виробництво високожирного масла вимагає великої витрати сировини (25 т молока базисної жирності на 1 т продукту), що обумовлює високу собівартість вершкового масла і робить його непривабливим для більшості виробників.

Міжнародні вимоги до масла зниженої жирності (вміст молочного жиру складає не менше 10% і менше 80%) встановлюються Codex Stan 253-2006 [9], у розділі 7 якого зазначено, що назва продукту має бути «Спред молочного жиру», а інші найменування можуть бути використані, якщо це дозволено національним законодавством у країні роздрібного продажу. Для виробництва такого масла дозволяється використання за списком більше 40 барвників, стабілізаторів, емульгаторів та інших харчових добавок, про небезпеку яких говорити не потрібно.

У ряді країн національні стандарти виготовлення вершкового масла набагато вищі, ніж перелічені вище. Так, наприклад, у Росії згідно з ГОСТ Р 52969-2008 [10] при виробництві вершкового масла з високою жирністю дозволяється тільки барвник Е160а, а низької жирності — тільки Е200, 210, 211, 440, 461, 466, 471.

В Канаді масло поділяється на жирне (більше як 80% жирності), легке (39 – 60%) в якому не дозволяється використання стабілізаторів, і низькокалорійне (до 39%), в якому використовуються стабілізатори тощо [11].

В Україні за ДСТУ 4399:2005 випускається масло як з високою жирністю, так і з низьким вмістом молочних жирів. Причому при виробництві масла низької жирності допускається використання значної кількості стабілізаторів та емульгаторів, які, як відомо, негативно впливають на здоров'я людей. Таким чином, споживач, купуючи масло за ДСТУ 4399:2005, не завжди знає, що він придбав.

Проєкт Технічного регламенту «Вимоги щодо виробництва молока та молочних продуктів» маслом вершковим вважається масло, вироблене з вершків та/або продуктів переробки молока, яке має специфічний притаманний йому смак, запах та пластичну консистенцію за температури (12±2) °С, з вмістом молочного жиру не меншим ніж 61,5%, що становить однорідну емульсію типу «вода в жирі». Таким чином, значна кількість спредів з ЄС та інших світових ринків може безперешкодно потрапляти на вітчизняні ринки під виглядом масла вершкового.

Отже, для України залишається актуальним і необхідним перехід на міжнародні стандарти в деяких напрямках з урахуванням їх недоліків і внесенням поправок.

Згідно із Законом України «Про затвердження переліку харчових добавок», дозволених для використання у харчових продуктах № 143 зі змінами та доповненнями від 11.02.2004 р., не дозволяється використання в Україні Е343, Е542.

Отже, прийнявши норми Міжнародного стандарту Codex Stan 279-1971 та здійснивши зміни до законодавства України щодо заборони використання харчових добавок Е338 – 343 та Е450 – 451 у харчових продуктах або внесення максимально допустимого обсягу їх використання менше 880 мг/кг дозволить зменшити обсяги ввезення на вітчизняні ринки вершкового масла жирністю більше 80%, недостатньо безпечного для здоров'я людини, і збільшити власний експорт даного товару на світові ринки.

Слід зазначити, що Угодою про технічні бар'єри в торгівлі [12], яка набула чинності за результатами Уругвайського раунду багатосторонніх торгових переговорів у 1994 р., визнається, що жодній країні не повинно бути заборонено вжиття заходів, необхідних для захисту її важливих інтересів безпечності. Цим правом активно користуються, наприклад, країни – члени Європейського Союзу, де діють органи сертифікації харчових продуктів (в Англії – 23, в Німеччині — 10, в Іспанії – 10 тощо) [3].

Таким чином, члени СОТ, які хочуть застосовувати більш суворі заходи безпеки харчових продуктів, ніж ті, які встановлені «Кодексом Аліментаріус», повинні виправдати ці заходи з наукової точки зору. Тобто національні стандарти України, адаптовані до норм даного Кодексу, не обов'язково повинні бути ідентичними. Хоча, на даний момент вже, наприклад, існує готовий Проект ДСТУ-Н CODEX STAN 247 Загальний стандарт Codex Alimentarius для соків і соків з м'якоттю [13], який за своїм ступенем відповідності – ідентичний CODEX STAN 247-2005 «Codex general standard for fruit juices and nectars», що, звичайно, не дасть Україні жодних вигод.

Недивлячись на підписання значною кількістю країн – членів СОТ Угоди про технічні бар'єри та Угоди про застосування санітарних і фітосанітарних заходів спостерігається зростання кількості застосування таких заходів з боку даних країн.

На сьогоднішній день найбільш стурбованими з приводу технічних бар'єрів у торгівлі є США та ЄС, які активно проводять дослідження у цій сфері, намагаючись ліквідувати усі існуючі перешкоди та розширити ринки збуту. Однак більшість країн, навчившись захищати свій ринок такими ж методами, як США та ЄС, активно застосовують заходи технічного регулювання, а іноді й порушують міжнародні домовленості. Так, наприклад, уряд Чилі, прийнявши у серпні 2012 р.у Закон № 20606 «Про харчування і склад харчових продуктів і продовольства», встановив обов'язкові вимоги маркування із зображенням стоп-значків про інформування щодо ожиріння із покриттям до 20% харчового продукту, якщо він перевищує допустимі межі жирів, калорій тощо.

Без надання повідомлення в СОТ у жовтні 2012 р. Євразійська економічна комісія (ЄЕК) Митного союзу опублікувала інформацію щодо перегляду «Технічного регламенту про маркування харчових продуктів», що накладає численні вимоги до маркування, у тому числі щодо поживних компонентів, алергенів і генномодифікованих продуктів та вимагає надання попередження про можливість виникнення проблем з травленням від підсолоджувачів і з концентрацією уваги у дітей від барвників.

Існують також вимоги з боку Китаю про розкриття формули продукту (точний відсоток від кожної харчової добавки), причому тільки до імпортованих харчових добавок.

Затримка часу очікування з моменту подачі запити на інспекцію та відмова прийняти існуючі сертифікати GMP без огляду заважає експорту до Бразилії медичних препаратів.

Аргентина нещодавно ввела нові вимоги до оцінки відповідності для електричних та електронних виробів, внівши зміни до Постанови 92/98, які набули чинності 1 січня 2013 р., але не були доведені до відома СОТ.

У березня 2013 р. з боку ЄС висунуто вимоги дотримання Регламенту № 1829/2003, за якими пилок для меду, отриманий з геномодифікованих рослин, повинен бути позначений як геномодифікований відповідно до правил ЄС. Виникають технічні бар'єри в ЄС різного характеру і щодо імпортування міцних спиртних напоїв і біопалива.

ВИСНОВКИ

Отже, більшість країн намагається підвищити рівень та якість продукції на внутрішньому ринку, тим самим захищаючи власних виробників. Адаптація фактично узгодження технічних регламентів відкриває доступ великим корпораціям на будь-які ринки для реалізації однотипних монополізованих товарів у всьому світі. А інститут саморегулюючих організацій взагалі дозволяє розробляти вигідні для виробників і не завжди з дотриманням якості та безпеки для здоров'я людей стандарти з метою отримання надприбутків за рахунок економії витрат на сировині, комплектуючих чи складових під час виробництва без втручання в цей процес держави.

З іншого боку, у разі коригування підприємством своїх виробничих потужностей у відповідність з різними технічними вимогами на окремих ринках, виробничі витрати на одиницю зазвичай зростають. І тому експортери опиняються у невідповідних умовах порівняно з місцевими виробниками, якщо стикаються з новими правилами.

Негативним явищем реформування технічного регулювання, на нашу думку, є зміна державного нагляду на ринковий, через що зникає контроль держави над процесом виробництва продукції. Адаптація чим вищі вимоги держави щодо якості та безпеки до тих чи інших товарів, тим складніше їх імпортувати до країни і тим якісніша продукція потраплятиме на ринки.

Тому необхідно розробити стратегії розвитку національної системи інформаційного забезпечення технічного регулювання та стандартизації, що дозволить повною мірою акумулювати потенціал, який міститься в сотнях тисяч документів із стандартизації. Це дозволить систематизувати усі наявні стандарти, сприяючи зростанню конкурентоспроможності та рівня якості вітчизняної продукції.

Крім того, необхідно призупинити перехід від системи обов'язкової сертифікації до системи оцінки відповідності вимогам технічних регламентів, усунення технічних бар'єрів у торгівлі. Адаптація технічні регламенти висувають перед виробниками тільки мінімальні вимоги і дозволяють безперешкодне ввезення товарів різної якості на територію країни.

На світовому рівні важливо забезпечити вільний доступ усіх зацікавлених сторін до національної, європейської та міжнародної діяльності по стандартизації. Важливо, щоб стандарти забезпечували баланс між інтересами користувачів стандартів і прав власників інтелектуальної власності. Також необхідно ефективно і дієво реагувати на глобальні зміни та ретельний аналіз впливу міжнародних стандартів

на вирішення зовнішньоторговельних проблем із заохочення інновацій та розповсюдження гарної ділової практики. У подальшому важливим є проведення поглибленого дослідження та виявлення проблем у взаємозв'язку між стандартами і правами інтелектуальної власності. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Салухніна Н. Г.** Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : підручник / Н. Г. Салухіна, О. М. Язвінська ; МОНМС України, Нац. техн. ун-т України «Київський політехн. ін-т». – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2013. – 426 с.
- 2. Дятлова В. В.** Система організаційно-технічного регулювання економіки: трансформаційні процеси в Україні : монографія / В. В. Дятлова. – Донецьк : ВІК, 2011. – 399 с.
- 3.** «Абетка» технічного регулювання, або Технічне регулювання у питаннях та відповідях [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://obuch.com.ua/pravo/2677/index.html>
- 4. Московська Н.** Технічне регулювання як світовий рушій товару. Або – навпаки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/2123>
- 5.** CODEX STANDARD FOR BUTTER № 279-1971 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.codexalimentarius.org>
- 6.** CODEX GENERAL STANDARD FOR FOOD ADDITIVES № 192-1995. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.codexalimentarius.org>
- 7.** Toxicological evaluation of certain food additives. – Geneva, 1981. – 249 с.
- 8. Смоляр В. І.** Токсичні ефекти харчових добавок / В. І. Смоляр // Проблеми харчування. – 2005. – № 1. – С. 5 – 15.
- 9.** Codex Standard for Dairy Fat Spreads № 253-2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.codexalimentarius.org>
- 10.** ГОСТ Р 52969-2008. Масло сливочное. Технические условия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vsegost.com/Catalog/47/47906.shtml>
- 11.** Dairy Products Regulations [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-79-840/page-3.html#h>
- 12.** Угода про технічні бар'єри в торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>
- 13.** Офіційний сайт Національної Комісії України з Кодексу Аліментаріус [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://codex.co.ua/ukr/reg/groups/wa/?os=548&page=0>

Рецензент – І. Г. Бережнюк, доктор економічних наук, директор Державного науково-дослідного інституту митної справи

REFERENCES

- “«Abetka» tekhnichnoho rehulivannia, abo Tekhnichne rehulivannia u pytanniakh ta vidpovidiakh” [“ABC” technical regulation, technical regulation or the FAQ]. <http://obuch.com.ua/pravo/2677/index.html>
- “CODEX STANDARD FOR BUTTER № 279-1971” <http://www.codexalimentarius.org>
- “CODEX GENERAL STANDARD FOR FOOD ADDITIVES № 192-1995” <http://www.codexalimentarius.org>
- Diatlova, V. V. *Systema orhanizatsiino-tekhnichnoho rehulivannia ekonomiky: transformatsiini protsesy v Ukraini* [Organizational and technical system of economic regulation: transformation processes in Ukraine]. Donetsk: VIK, 2011.
- “Dairy Products Regulations” <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/SOR-79-840/page-3.html#h>
- “GOST R 52969-2008. Maslo slivochnoe. Tekhnicheskie usloviiia” [GOST R 52969-2008. Butter. Specifications]. <http://vsegost.com/Catalog/47/47906.shtml>

Moskovska, N. "Tekhnichne rehuliuвання yak svitovyi rushii tovaru. Abo – navpaky" [Technical regulations as the world's engine of the goods. Or – on the contrary]. <http://www.viche.info/journal/2123>

Ofitsiyni sait Natsionalnoi Komisii Ukrainy z Kodeks Alimentarius. <http://codex.co.ua/ukr/reg/groups/wa?os=548&page=>.

"Sodex Standard for Dairy Fat Spreads № 253-2006" <http://www.codexalimentarius.org>.

Salukhina, N. H., and Yazvinska, O. M. Standartyzatsiia ta sertyfikatsiia tovariv i posluh [Standardization and certification of products and services]. Kyiv: TsUL, 2013.

Smoliar, V. I. "Toksychni efekty kharchovykh dobavok" [Toxic effects of dietary supplements]. *Problemy kharchuvannya*, no. 1 (2005): 5-15. *Toxicological evaluation of certain food additives*. Geneva, 1981.

"Uhoda pro tekhnichni bar'ieri v torhivli" [Agreement on Technical Barriers to Trade]. <http://zakon4.rada.gov.ua/>

УДК 339.737

ТЕОРІЯ ОПТИМАЛЬНИХ ВАЛЮТНИХ ЗОН: ВІД КЛАСИКІВ ДО СЬОГОДЕННЯ

ПІНЧУК А. К.

УДК 339.737

Пінчук А. К. Теорія оптимальних валютних зон: від класиків до сьогодення

У статті досліджено еволюцію теорії оптимальних валютних зон від її класичних положень до сучасних здобутків. На основі критичного огляду класичних критеріїв ОВЗ (оптимальних валютних зон) розроблено схему вибору валютного режиму за теорією Роберта Манделла (Robert Mundell). Розглянуто здобутки альтернативної теорії ОВЗ, основні положення якої відображено схематично у вигляді ілюстрації еволюції теорії оптимальних валютних зон. У результаті аналізу класичних критеріїв оптимальності валютних зон, а також узагальнення здобутків нової теорії ОВЗ розроблено універсальний алгоритм визначення оптимальних умов для створення ефективної валютної зони. Використання даного алгоритму дозволить розробити систему кількісних показників доцільності приєднання певного регіону до ОВЗ, на базі яких можна побудувати економічну модель оптимальної валютної зони, яка відображатиме готовність будь-якої країни до вступу чи утворення ОВЗ. Розробка зазначеної моделі є вкрай необхідною для багатьох країн, що стоять перед вибором валютної інтеграції. Зокрема, така модель є дуже актуальною для України, якій необхідно зробити вибір щодо напрямку зовнішньої інтеграції, оскільки різні курси зовнішньої політики суттєво впливають на ефективність внутрішньої економічної політики в державі.

Ключові слова: інтеграція, теорія оптимальних валютних зон (ОВЗ), критерії ОВЗ, валютний режим.

Рис.: 4. **Бібл.:** 19.

Пінчук Анастасія Костянтинівна – аспірантка, Національний університет «Києво-Могилянська академія» (вул. Сковороди, 2, Київ, 04655, Україна)
E-mail: anastasiia.pinchuk@gmail.com

УДК 339.737

Пинчук А. К. Теория оптимальных валютных зон: от классиков до сегодня

В статье проанализирована эволюция теории оптимальных валютных зон, начиная от ее классических положений до современных разработок. На основании критического анализа классических критериев ОВЗ разработана схема выбора валютного режима по теории Роберта Манделла. Рассмотрены достижения альтернативной теории ОВЗ, основные положения которой отображены схематически в виде иллюстрации эволюции теории оптимальных валютных зон. В результате анализа классических критериев оптимальных валютных зон, а также обобщения разработок новой теории ОВЗ разработан универсальный алгоритм определения оптимальных условий для эффективной валютной зоны. Использование данного алгоритма позволит определить систему количественных показателей целесообразности присоединения региона к ОВЗ, на основании которых можно построить экономическую модель оптимальной валютной зоны, отображающую степень готовности какой-либо страны к присоединению или созданию ОВЗ. Разработка данной модели является необходимой для многих стран, которые стоят перед выбором валютной интеграции. Особенно такая модель актуальна для Украины, которой важно сделать выбор курса внешней интеграции, поскольку разные направления внешней политики существенно влияют на эффективность внутренней экономической политики в стране.

Ключевые слова: интеграция, теория оптимальных валютных зон (ОВЗ), критерии ОВЗ, валютный режим.

Рис.: 4. **Библ.:** 19.

Пинчук Анастасія Константиновна – аспірантка, Національний університет «Києво-Могилянська академія» (вул. Сковороди, 2, Київ, 04655, Україна)
E-mail: anastasiia.pinchuk@gmail.com

UDC 339.737

Pinchuk A. K. Theory of Optimal Currency Zones: from Classics until Today

The article analyses evolution of the theory of optimal currency zones (OCZ), starting from its classical provisions until modern developments. Based on the critical analysis of classical criteria of OCZ, the article develops a scheme of selection of the currency mode by the Robert Mundell theory. It considers achievements of the alternative OCZ theory, the main provisions of which are shown schematically in the form of illustrations of evolution of the theory of optimal currency zones. In the result of analysis of evolution criteria of optimal currency zones and generalisation of developments of the new OCZ theory, the article develops a universal algorithm of identification of optimal conditions for an efficient currency zone. Using this algorithm allows identification of a system of quantitative indicators of expediency of regional joining the OCZ, on the basis of which one can build an economic model of an optimal currency zone, which reflects the degree of readiness of any country to join or develop the OCZ. Development of this model is necessary for many countries that face the need to select the currency integration. This model is of special importance for Ukraine, for which it is important to select the course of external integration, since various directions of foreign policy significantly influence efficiency of the domestic economic policy in the country.

Key words: integration, theory of optimal currency zones (OCZ), OCZ criteria, currency mode.

Рис.: 4. **Bibl.:** 19.

Pinchuk Anastasiya K. – Postgraduate Student, National University of Kyiv-Mohylyanska Academy (vul. Skovorody, 2, 04655, Ukraine)
E-mail: anastasiia.pinchuk@gmail.com